

Monumentnummer*: 507134

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 22 juli 1997
Kadaster deel/nr 82657/72

Woonplaats*		Gemeente*		Provincie*			
Harlingen		Harlingen		Fryslân			
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Schritsen	47			8861 CS	Harlingen		
Schritsen	49			8861 CS	Harlingen		
Kadastrale gemeente*		Sectie*	Kadastraal object*		Appartement aanduiding		Grondperceel
Harlingen		A					8516

*Omschrijving***

Inleiding

Het PAKHUIS aan de Schritsen 47;49 is een groot pand dat qua vorm en omvang bestaat uit twee traditionele, aan elkaar gebouwde pakhuizen. Het gebouw is naar het zuiden georiënteerd. Op de gemetselde stoep voor de voorgevel staan zes lage (waarvan twee kapot) en twee hoge betonnen stoeppalen. Het pand is in 1941 ontworpen en in 1942 gebouwd door architect P. de Vries in de stijl van het Traditionalisme. Piet de Vries (geboren in 1897 te Oostvoorne) was op zeer jonge leeftijd in Friesland komen wonen en is overal in de provincie zeer actief geweest tot in de jaren zeventig. In de tijd van de bouw van het pakhuis/magazijn woonde architect De Vries in Den Haag. Vanaf de tijd rond het begin van de oorlog is in het werk van Piet de Vries een bouwstijl zichtbaar die een zekere verwantschap vertoont met het stijl van de Delftse School. Het "magazijn", zoals het gebouw genoemd wordt op de ontwerptekening, kwam op de plaats van een ouder pakhuis dat tijdens de oorlog werd gebombardeerd. Voor dit nieuwe magazijn maakte De Vries gebruik van de traditionele bouwvormen, die al eeuwen typerend zijn voor deze categorie, en van andere traditionele bouwelementen, zoals historiserende natuurstenen negblokken en traditionele roedeverdeling. Opdrachtgever was Van Smeden en Zoon te Harlingen. Het gebouw communiceert tegenwoordig aan de achterkant met het pand aan de Lanen 56;58. Met deze ruimte, die niet in aanmerking komt voor de bescherming van rijkswege, is het bedrijf later uitgebreid.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Het INTERIEUR van het pakhuis, waarvan ook de inrichting door De Vries is ontworpen, verkeert nog grotendeels in oorspronkelijke staat en valt eveneens onder de bescherming van rijkswege.

Omschrijving

Het dubbele pakhuis heeft een vierkante plattegrond, door een muur in tweeën gedeeld, waardoor op iedere verdieping twee communicerende grote ruimtes ontstonden. Het pand is vier bouwlagen hoog (inclusief de zolderverdieping) en wordt gedekt door twee aansluitende zadeldaken met blauwgrijze Hollandse pannen. Op de dakhelling boven de linker zijgevel staat een hoge schoorsteen. Het is uit rode handvorm bakstenen opgetrokken. De voorgevel wordt door de kapvorm en de indeling van de vensters symmetrisch verdeeld en oogt als zijnde twee pakhuizen naast elkaar. De eerste bouwlaag wordt bekleed door groen-grijs syenietsteen, dat de bouwlaag het aanzien van een hoog basement geeft. In het centrum van de twee geveldelen hangen twee grote deuren met houten middenpanelen met ruitvormige verdeling. Boven de deuren bevinden zich segmentboog-vormige strekken van syenietsteen. Naast de inrijdeuren zitten aan weerszijden twee kleine verticale vensters met ijzeren tralies. Deze bestaan uit twee dubbele horizontale en één dubbele verticale staaf. In het midden van de eerste bouwlaag, tegen de onderkant van de syeniet-cordonlijst aan, bevindt zich een gevelsteen met reliëf. Hierop staat een wapen met de afbeelding van een smid op een slot en de letters: S (smeden), Z (zoon), H (Harlingen). In de tweede en derde bouwlaag zijn in het midden van ieder geveldeel een takeldeur met aan weerszijden een vierkant vierlicht. In de laatste bouwlaag, op de zolder, is in het midden van ieder deel een houten takeldeur met gemetselde segmentboog. De takeldeuren zijn licht in het metselwerk verzonken. De gemetselde deklust is voorzien van betonnen aanzetstenen en wordt door twee rechthoekige pironnen met dekstuk afgesloten. De zolder is voorzien van een verhoogd daklicht. De achtergevel is in rode handvorm bakstenen opgetrokken, net zoals de voorgevel. De eerste bouwlaag van de achtergevel gaat schuil achter het pand Lanen 56-58. In de twee en derde bouwlaag zitten, symmetrisch opgesteld, twee keer twee horizontale drielichtvensters. In de twee toppen bevindt zich een drielichtvenster. De rechter zijgevel is in dezelfde soort bakstenen opgetrokken en is rechtsachter voorzien van twee kleine vensters. De linker zijgevel, ook opgetrokken in rode handvorm bakstenen, is blind en grenst aan het pand Schritsen 45. Alle vensters en deuren worden omlijst door brede houten kozijnen.

Het INTERIEUR is nog in zeer grote mate oorspronkelijk. Oorspronkelijk zijn nog onder meer de houten plafonds met stalen balken, de houten trap naar de bovenverdiepingen, de oude houten stellingen. Deels vernieuwd is de muur naar het pand Lanen 56;58. De deuren in de betonnen muur in het midden van de ruimte zijn niet meer aanwezig (zij zijn op de ontwerptekening zichtbaar). Aan weerszijden van de overgebleven brede opening in de muur zitten witte tegeltjes met blauwe afbeelding (hond of haas). Dezelfde tegeltjes zijn ook in de muur langs de trap verwerkt. Tussen de twee inrijdeuren zit de oorspronkelijke handlift met harmonicahek, die tot de laatste bouwlaag gaat. Ook in de tweede en derde bouwlaag is de oorspronkelijke houten vloer van brede latten aanwezig, evenals het oorspronkelijke houten plafond en de houten stellingen. Ook op de zolderverdieping zijn de oorspronkelijke stellingen en houten bakken.

Waardering

Het dubbele pakhuis aan de Schritsen 47;49 te Harlingen is van bijzonder cultuurhistorisch en architectuurhistorisch belang:

- als bijzondere uitdrukking van een sociaaleconomische ontwikkeling;
- vanwege de bijzondere functie verbonden met de sociaaleconomische geschiedenis van de stad;

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- voor de geschiedenis van de architectuur;
- voor het oeuvre van de architect;
- vanwege het bijzondere materiaalgebruik;
- vanwege de bijzondere samenhang tussen exterieur en functie;
- vanwege zijn bijzondere betekenis voor het aanzien en de herkenbaarheid van de stad als handel- en havenstad;
- vanwege de in hoge mate aanwezige architectonische gaafheid van het exterieur; - vanwege de in hoge mate aanwezige architectonische gaafheid van interieur en interieurinrichting;
- in relatie tot de visuele gaafheid van de stedelijke omgeving.

Hoofdcategorie

Handelsgebouwen, opslag- en transportgebouwen

Subcategorie

Opslag

Functie

Pakhuis